

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

**GUDIKATUR DR.
VINCENT GALEA**

Seduta tat-30 ta' April, 2012

Talba Numru. 877/2008

**Atlas Insurance PCC Limited (C5601) f'isimha proprju
u kif surrogata fid-drittijiet tal-assigurata taghha
Intercomp Limited abbazi tal-polza ta' assicurazzjoni
u tal-Ligi u l-istess Intercomp Limited**

Vs

**B.A.S. Limited u skond verbal datat 19 ta' Frar tas-
sena 2009 giet kjamata in kawza s-socjeta Air Malta
p.l.c.**

It-Tribunal,

Ra l-avviz tat-talba li permezz tieghu s-socjetajiet attrici
premmettew hekk:

“Peress illi s-socjeta Intercomp Limited inkarigat lis-
socjeta konvenuta sabiex tittrasporta merkanzija lejn
Malta u meta l-imsemmija merkanzija giet ikkonsenjata,
rizulta li kien hemm diversi nuqqasijiet;

Peress illi ai termini tal-polza ta' assikurazzjoni relattiva s-socjeta attrici Atlas Insurance PCC Limited hallset lill-assigurata taghha s-somma ta' €1,851.84 u ghalhekk is-socjeta attrici hija surrogata fid-drittijiet tal-assigurata taghha u dan oltre l-hlas ta' €250 bhala survey fees u s-socjeta Intercomp sofriet €233.50 bhala excess.

Peress illi s-socjeta konvenuta hija ghalhekk debitrici tas-socjetajiet attrici fis-somma globali ta' elfejn tlett mija u erba' u tletin ewro €2,334.84, inkwantu ghal €2,101.84 lis-socjeta attrici Atlas Insurance PCC Limited u €233.50 lis-socjeta attrici Intercomp Limited, rapprezentanti l-valur tan-nuqqasijiet, fil-merkanzija relattivi, l-ispejjez tas-survey relattiv u l-excess, kollox kif premess, liema merkanzija rimanenti giet ikkonsenjata lil Intercomp Limited in parti fit-12 ta' Novembru 2007 u in parti fil-15 ta' Novembru 2007.

Bl-imghax legali rispettiv mid-data tal-hlasijiet relattivi u bl-ispejjez kontra s-socjeta konvenuta, li minn issa tibqa ngunta ghas-subizzjoni taghha”.

Ra r-risposta tas-socjeta konvenuta B.A.S. Limited imressqa minnha fid-19 ta' Dicembru, 2008 u li permezz taghha ecceppiet hekk:

1. Illi preliminarjament t-talbiet tas-socjetajiet attrici huma vagi in kwantu ma jaghmlu l-ebda riferenza ghad-dokument tat-trasport in kwistjoni u lanqas jaghtu dettalji sufficjenti dwar il-garr tal-merkanzija relattiva.

2. Illi preliminarjament is-socjetajiet Atlas Insurance Agency Limited u Intercomp Limited naqsu milli jinterpellaw lis-socjeta esponenti fit-termini previsti mill-kondizzjonijiet tal-garr relattivi, inter alia l-artikolu 31(2) tal-Montreal Convention (kif inkorporata fil-ligi Maltija permezz ta' l-Att 232.01) u mill-ligi u ghalhekk it-talbiet taghhom ma jistghux jigu sostenuti u ghandhom jigu respinti bl-ispejjez;

Kopja Informali ta' Sentenza

3. Illi fil-mertu t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante li:

i. Ma jirrizultax illi l-merkanzija in kwistjoni giet nieqsa waqt li din kienet taht ir-responsabbilta tas-socjeta konvenuta; u

ii. Fi kwalsiasi kaz is-socjeta konvenuta ma kellha ebda tort jew htija ghar-rigward tan-nuqqasijiet reklamati u ghalhekk ma jista jkollha ebda responsabbilta;

4. Illi, subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, kwalsiasi responsabbilita li tista tigi determinata hija limitata a tenur tar-regolamenti tal-Montreal Convention u tal-kondizzjonijiet tal-garr relattivi;

5. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost fic-cirkostanzi ghandha tigi kkjamata fil-kawza s-socjeta Air Malta plc li giet inkarikata bil-garr tal-merkanzija bl-ajru u dan billi huwa importanti u ekonomiku li tigi stabbilita r-responsabbilta tal-partijiet involuti f'dan il-kaz f'gudizzju wiehed. Inoltre u minghajr pregudizzju ghas-suespost f'kaz li jigi ritenut li s-socjeta konvenuta hija responsabbli ghad-danni fil-konfront tas-socjeta assikuratrici jew Intercomp Limited l-istess socjeta konvenuta ghandha dritt ta' rivalsa fil-konfront ta' Air Malta p.l.c.;

6. Illi in vista tas-suespost, it-talba tas-socjetajiet attrici ghandhom jigu michuda, bl-ispejjez;

7. Salv eccezzjonijiet ohra.

Illi s-socjeta kjamata in kawza Air Malta p.l.c. ressqet is-segwenti risposta fil-5 ta' Awissu, 2009:

Illi l-kjamata in kawza Air Malta plc tirrespingi l-pretensjonijiet tal-atturi bhala infondati fil-fatt u d-dritt ghal dawn ir-ragunijiet:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Mhix legittimu kontradittur: L-esponenti qatt ma ikkomunikat, u wisq anqas qatt kellha xi relazzjoni guridika, mal-atturi izda semmai biss mal-konvenuta BAS Limited u ghalhekk mhix legittima kontradittrici f'kawza miftuha mill-atturi.

2. Hlas: Nhar l-24 ta' Jannar, 2008 Air Malta plc, fuq bazi minghajr pregudizzju u minghajr ammissjoni ta' htija, ghamlet hlas lill-konvenuta BAS Limited tas-somma ta' mija u tnejn u tmenin euro u wiehed u tletin centezmu (€182.31) **assaldu ta' kwalunkwe pretensjoni rigward dan il-garr**. Ghalhekk, l-ebda hlas iehor ma huwa dovut mill-kjamata in kawza (kopja ta' ittra u cekk annessi – dok AM1 u 2).

3. Htija: Minghajr pregudizzju ghas-suespost, ir-responsabbilita tal-kjamata in kawza jehtieg illi tigi ippruvata.

4. Limitazzjoni ta' responsabbilita: Il-kjamata in kawza tinvoka l-Artiklu 22 tal-Konvenzjoni ta' Montreal u tissottometti illi f'kaz ta' htija hija biss responsabbli fl-ammont ta' 17 "special Drawing Rights" ghal kull kilogramm ta' merkanzija mitlufa (f'dan il-kaz 10 kilogrammi), jigifieri mhux aktar minn total ta' €182.31, liema somma ga thallset lil BAS Limited.

Bl-ispejjez.

Ra l-verbali tas-6 ta' Marzu, 2012 u tat-13 ta' April, 2012 u li permezz taghha l-kawza giet differita ghas-sentenza in difett t'ostaklu ghal-lum.

Ra l-atti, x-xhieda moghtija u t-trattazzjoni;

Ikkunsidra;

Illi mix-xhieda mressqa jirrizulta s-segwenti:

1. **Brian Valenzia**, direttur tas-socjeta attrici xehed fid-19 ta' Frar, 2009. Huwa qal li s-socjeta attrici Intercomp kellhom il-konsenja de quo assicurata magghom u li meta waslet din il-konsenja hawn Malta kien hemm tlett *laptops* neqsin. L-istess socjeta attrici Intercomp Limited ghamlet *claim* mas-socjeta minnu rappresentata minhabba dan in-nuqqas u fil-fatt, is-socjeta Atlas hallset din il-*claim*. Huwa jghid li “*B’kollox ahna hallasna l-claim illi kien ta’ Euro 2084.84. Naqqasna l-ammont ta’ Euro 233.50 bhala excess li kellu jhallas hu. B’hekk il-claim gie Euro 1851.84 li hallasna lil Intercomp u Euro 233.50 li thallsu mill-Intercomp bhala excess*” (fol. 10). Ix-xhud ghadda ukoll biex esebixxa diversi dokumenti u senjatament:

- i. Dok. BV 1 – subrogation form;
- ii. Dok. BV 2 – ittra miktuba mis-socjeta attrici Atlas lis-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd fejn talbu l-hlas ghar-rigward tal-*laptops* neqsin;
- iii. Dok. BV 3 - Survey Report;
- iv. Dok. BV 4 - Ricevuta mis-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd li x-xoghol kien wasal;
- v. Dok. BV 5 - Airway Bill;
- vi. Dok. BV 6 - ittra mibghuta mis-socjeta attrici Intercomp Ltd lis-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd fejn zammewhom responsabbli ghan-nuqqasijiet reklamati;
- vii. Dok. BV 7 - invoice tal-merkanzija relattiva;
- viii. Dok. BV 8 - ittra mibghuta mis-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd lis-socjeta attrici Intercomp Ltd u li permezz taghha cahdu r-responsabbilita tagghom;
- ix. Dok. BV 9 - invoice iehor tal-merkanzija in kwistjoni;
- x. Dok. BV 10 u Dok. BV 11 – delivery notes mahruqa mis-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd fejn jinghad li s-socjeta attrici Intercomp Ltd inghatat 176 cartons b’kollox minn 178. (Fid-Dok. BV 11 hemm rimarka li kaxxa minnhom nstabet fil-kontenut nieqes).

2. Xehed ukoll, fis-seduta tad-19 ta' Frar, 2009, **Anthony Pace**, administrator u supervisor mas-socjeta attrici Intercomp Limited. Huwa qal li l-merkanzija in kwistjoni kienet assikurata mas-socjeta attrici Atlas Insurance PCC Ltd. Huwa kkonferma li s-socjeta minnu

rappresentata thallset il-valur tal-merkanzija nieqsa u li minn dan l-ammont tnaqqas l-ammont ta' l-excess dovut minnhom. Ix-xhud zied ighid illi *“sabiex ahna ordnajna illi din il-merkanzija tasal mal-B.A.S. Limited, l-ewwel ghamilna kuntatt mal-B.A.S. permezz tal-e-mail, fejn ghamilna r-rikjesta taghna u sussegwentement ghamilna kuntatt mal-B.A.S. permezz tat-telephone, anzi nikkoregi ruhi u nghid illi l-ewwel ikun hemm kuntatt mal-B.A.S. permezz tat-telephone u mbaghad ikun hemm il-konferma permezz tal-e-mail. Nikkonferma wkoll illi l-invoice tal-garr kif ukoll il-hlas tal-garr isir lill-B.A.S. Limited direttament ”* (fol. 24). L-istess xhud ghadha biex ikkonferma d-dokumentazzjoni mibghuta mis-socjeta minnu rappresentata lis-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd u li giet esebita mix-xhud Brian Valenzia.

3. Fis-seduta tad-19 ta' Novembru, 2009 xehed **Paul Caruana** li jahdem fil-logistics department tas-socjeta attrici Intercomp Limited. Wara li dan ix-xhud gie muri d-dokumentazzjoni li giet esebita minn Brian Valenzia, huwa qal li qieghed jaghraf il-firma tieghu kull fejn din kienet tinstab u cioe a fol. 21 u 22 tal-process. Zied ighid dan ix-xhud li dawn iz-zewg konsenji ma waslux fl-istess gurnata. Qal li minn 178 cartons li kellhom jaslu, waslu biss 176 u li minn dawn il-176 *“wahda minnhom kienet instabet vojta u l-laptop kien nieqes”* (fol. 39). Qal li dawn il-kaxxi infethu fil-presenza tal-burdnar, tant li kien iffirma z-zewg dokumenti imsemmija minn dan ix-xhud. In kontro-ezami, dan ix-xhud jistqarr li biex jiddetermina li jkun hemm xi kaxxa vojta, huwa jkollu ta' bilfors johrog il-kaxxi minn gol-pallet wahda wahda u cioe jifridhom. Zied ighid ukoll illi *“Sabiex nivverifika ezattament x'hemm li naghmel huwa li nifred ix-xoghol skond il-klijent u waqt li nkun qed naghmel hekk nara ezattament x'hemm fil-kaxxex. Jiena ovvjament meta sibt il-kaxxa miftuha, din telghatli suspett u meta ftahtha sibt illi l-merkanzija kienet nieqsa u ghalhekk ktibtha fuq id-delivery receipt. Il-pallets ikunu shrink wrapped u jiena biex nifridhom ikolli niftah is-shrink wrap. Dan naghmlu billi ncarrat il-plastic u nibda nohrog il-kaxxex. Jiena meta wasluli l-pallets stajt nikkonstata illi s-shrink wrap kien intier u mhux imbabas”* (fol. 40). Ix-xhud qal ukoll li huwa ghamel rapport fuq is-*shipping notes* fejn

indika x'kien hemm nieqes. Dan l-ispakketjar, jghid dan ix-xhud, kif ukoll il-firem tad-*delivery notes* saru kollha kemm huma fl-istores tas-socjeta attrici Intercomp Limited.

4. Fis-seduta tad-19 ta' Novembru, 2009 **xehed lan Vert**, logistics manager mas-socjeta attrici Intercomp Limited. Huwa beda billi kkonferma li d-dokumenti kollha li jinsabu esebiti a fol. 15 sa 20 tal-process, inkluz id-*delivery receipts* li hemm esebiti a fol. 21 u 22 tal-process kollha jirreferu ghal kaz in ezami. Zied ighid li "*din il-konsenja hija wahda normali li ssir dejjem fix-xoghol taghna u cioe ahna ninpurtaw il-computers tal-marka Dell u l-hub ikun gewwa Tilberg l-Olanda fejn dawn d-Dell jibghatu l-merkanzija hemm hekk u mbaghad ahna nqabbdu l-B.A.S. sabiex minn Tilberg igibulna l-konsenja hawn Malta*" (fol. 43). Il-merkanzija f'dan il-kaz waslet Malta permezz ta' l-ajru. F'Tilberg il-merkanzija tigi ppakkjata mill-principal tas-socjeta konvenuta B.A.S. Limited li huma d-DHL Danzas. Pero, jghid dan ix-xhud, "*Ahna ma nidhlux f'din il-kwistjoni*" u "*Ahna hawn Malta nafu lid-B.A.S. u barra nafu lid-Dell cioe lis-suppliers u naf ukoll illi hemm hafna nies u kumpanniji li along the logistical train imissu l-merkanzija taghna*" (fol. 44). Skond dan ix-xhud, "*Mill-hub ta' Tilberg sa hawn Malta l-B.A.S. biss huma responsabbli ghal merkanzija taghna*" (fol. 44).

5. Fil-15 ta' Settembru, 2010 giet ipprezentata mis-socjeta konvenuta B.A.S. Limited ix-xhieda li kien ta' Raymond Borg fil-kawza fl-istess ismijiet bhal kawza odjerna pero bin-numru 930/08. Dan Raymond Borg huwa l-*commercial manager* ta' l-imsemmija socjeta konvenuta. Huwa jistqarr li s-socjeta attrici Intercomp Limited kienet taghmel l-ordnijiet minghand is-socjeta DELL u mbaghad, wara li ssir l-ordni, kienu jghaddulna l-*order number*. Imbaghad tramite l-agenti tas-socjeta minnu rapprezentata u cioe d-DHL huma kienu jinkarigaw lis-sub kuntratturi taghhom sabiex igibu l-merkanzija hawn Malta. Is-sistema li generalment kienet tintuza kienet dik ta' trasport bil-vapuri, izda mbaghad meta bdiet tikber id-domanda ghal prodotti ta' l-Intercomp, giet adottata sistema ta' trasport bit-trailers. Ix-xhud ighid li dment li s-sistema tat-trasport kienet issir bil-bahar, allura ma kien

ikun hemm l-ebda problema. Ghar-rigward tat-trasport bit-trailers, is-socjeta minnu rappresentata bdiet tuza lis-socjeta Fahrenheit Freight Forwarders Limited. Kien f'dan iz-zmien, ighid dan ix-xhud, "*illi bdiet tasal il-merkanzija bin-nuqqasijiet; u dan mhux okkazzjoni wahda, imma kien hemm diversi nuqqasijiet*" (fol. 50). Jzid ighid li huma – bhala kumpanija – iltaqghu diversi drabi mal- Fahrenheit Freight Forwarders Ltd biex jaraw x'seta kien il-kagun ta' din il-problema u sahansitra wara dan, huma ddecidew li jitolghu l-Olanda sabiex jzaminaw il-process mill-bidu sa l-ahhar u cioe sakemm titwassal il-merkanzija hawn Malta. In-nuqqasijiet pero xorta baqghu jsiru. Meta telghu l-Olanda, kien hemm sahansitra maghom Ian Vert, rapprezentant tas-socjeta attrici Intercomp Limited. Illi ghalhekk is-supply kienet titlaq mid-DELL tghaddi ghand id-DHL imbaghad ghal il-Fahrenheit Freight Forwarders Limited u finalment ghand is-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd. Peress li kif diga inghad, in-nuqqasijiet xorta wahda baqghu jinstabu, is-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd iddecidiet li tissostitwixxi lis-socjeta Fahrenheit Freight Forwarders Limited b' *service provider* iehor u skond ma jghid dan ix-xhud "*sal-gurnata tallum qatt ma kellna problemi*" (fol. 52). Ghar-rigward ta' kif kienet tingarr il-merkanzija, dan ix-xhud, in kontro-ezami, ighid li "*l-merkanzija minn DELL kienet tintbaghat ghand id-DHL sfuzi, imbaghad min-naha tad-DHL jiskenjawhom wiehed wiehed sabiex eventwalment imbaghad isir il-palleting*" (fol. 52). Imbaghad, jkompli jghid, "*peress li s-service provider kien imur ghand id-DHL darba f'gimgha, il-merkanzija kienet tibqa sfuza ghand id-DHL bil-presenza ta' security tagghom, imbaghad eventwalment ikun isir il-palleting. Nghid illi mbaghad il-palleting isir ta' sheet wrap iswed u ma jkun hemm l-ebda tip ta' identifikazzjoni fuq il-plastic. U bhala shrink wrap nghid illi l-plastic jiddawwar ma' l-erba' naha*" (fol. 52). Qabel ma jitlaq ix-xoghol mill-Olanda, kienet is-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd li taghti l-awtorizzazzjoni necessarja lil Fahrenheit Freight Forwarders Limited sabiex tghabbi din il-merkanzija u li meta jmur ix-xufier ta' din l-ahhar socjeta "*l-merkanzija tkun palleted go shrink wrap, u jkun hemm indikat ezatt x'jikkontjeni l-kontenut ta' l-istess pallet*" (fol. 53).

6. **Mario Debono**, *deputy general manager* tas-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd xehed fis-seduta tat-18 ta' Jannar, 2011. Huwa qal li kien involut fil-kaz odjern peress li pprocessa l-*claim*. Izid ighid li f'dan il-kaz, il-merkanzija ta' *computers* kellha tasal Malta permezz ta' l-ajru. F'dan il-kaz, il-klijent taghhom kienet is-socjeta attrici Intercomp Limited. Ighid ukoll li "*l-agenti taghna cioe d-DHL barra minn Malta kienu jghabbu l-kompjuters minghand id-DELL, minn gewwa l-Olanda sussegwentement hadu l-merkanzija fl-imhazen taghhom gewwa l-Olanda, sabiex inkun izjed preciz id-DELL, id-DHL kienu gabru one hundred and seventy eight (178) kaxxex minghand id-DELL*" (fol. 63 – 64). Dawn il-kaxxex "*gew kollha llabelljati u mbaghad ittiehdu fil-warehouse ta' l-Airmalta fl-ajruport ta' Schipol*" (fol. 64). Ix-xhud esebixxa l-*house bill* (Dok. MD 1). Qal ukoll illi c-certifikat ta' x'kienet irceviet is-socjeta kjamata in kawza u l-istat tal-merkanzija ikun f'idejn l-imsemmija socjeta kjamata in kawza. Ix-xhud stqarr li fil-kaz odjern, il-merkanzija kellha tasal Malta fl-10 ta' Novembru, 2007. Fil-11 ta' Novembru, 2007 huma gew infurmati li l-merkanzija waslet hawn Malta u fil-fatt fit-13 ta' Novembru, 2007 huma baghtu n-nies taghhom sabiex ikunu jstghu jigbru din il-merkanzija minn gewwa l-ajruport u fil-fatt gabru sitta u hamsin (56) kaxxa flok mija tmienja u sebghin (178). Xi jumejn wara regghu gew avzati li kien wasal xi xoghol iehor u fil-15 ta' Novembru, 2007 gabru mija u ghoxrin kaxxa (120) ohra biex b'hekk b'kollox waslu mija sitta u sebghin (176) kaxxa. Ix-xhud ighid illi kif appena skopra li kien hemm zewg kaxxi neqsin huma baghtu *letter of reserve* lis-socjeta kjamata in kawza. Din tfisser li "*f'dan l-istadju nkunu ghadna qed nirriservaw id-dritt u nirrilevaw illi kellna zewg kaxxi neqsin ma' l-Air Malta*". Wara li saret il-*claim* dettaljata mis-socjeta attrici Intercomp Limited, is-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd taghmel il-*claim* taghha ukoll mas-socjeta kjamata in kawza Air Malta p.l.c. Imbaghad ighid li "*L-Air Malta wiegbet fis-sens illi kienet lesta li thallas skond il-Montreal Convention u f'dan il-kaz partikolari kien ifisser li kienet lesta thallas l-ammont ta' mija tnejn u tletin ewro, tnejn u tmenin anzi ewro, mija tnejn u tmenin ewro*" (fol. 64 – 65). Huwa jghid li s-socjeta minnu rapprezentata accettat dan il-hlas ghan-nom tal-klijenti taghhom.

Sussegwentement meta huma rceview il-*claim* minghand is-socjeta attrici Atlas Insurance PCC Ltd, huma ghamlu l-istess offerta. Pero huma baqghu ma semghu xejn minghand l-Atlas u l-flus li rceview minghand l-Air Malta baqghu ma ghaddewx ghand l-Atlas. In kontro-ezami, huwa jghid li dan il-pagament sar mill-Air Malta “*in full and final settlement u gie accettat u msarraf minna*” (fol. 65). Ukoll, l-istess xhud jistqarr in kontro-ezami illi “*l-inkarigu illi l-B.A.S. Limited inghatat mill-Intercomp kienet illi nigbru l-merkanzija mill-DELL barra minn Malta u nwassluha sal-imhazen tal-Intercomp stess*” (fol. 65). Meta gie muri d-dokument li hemm esebit a fol. 15 tal-process u cioe d-dokument immarkat bhala Dok. BV4, ix-xhud ighid li dan id-dokument intbaghat mis-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd lis-socjeta attrici Intercomp Ltd u li kien qieghed jaqbel mal-kontenut tieghu u cioe fejn hemm iddikjarat illi l-merkanzija waslet Malta fl-10 ta' Novembru, 2007. Jaqbel ukoll mal-fatt li l-merkanzija inghatat lis-socjeta attrici Intercomp Limited f'zewg okkazzjonijiet u cioe fit-12 u fil-15 ta' Novembru, 2007 u li din il-merkanzija ingabret mill-imhazen ta' l-Air Malta. Ix-xhud ikkonferma ukoll li kien hemm kaxxa vojta apparti z-zewg kaxxex neqsin. Ghalhekk, ighid illi “*ghalhekk fil-fatt mija tmienja u sebghin kaxxa bil-kompjuters go fihom waslu mija hamsa u sebghin kaxxa bil-kompjuter go fihom*” (fol. 66). L-Air Malta ma talbet l-ebda spjegazzjoni ghal dawn in-nuqqasijiet u lanqas ma s-socjeta konvenuta talbitha spjegazzjoni ghalihom. Ghar-rigward tal-flus li ghaddew bejn l-Air Malta u l-B.A.S. Ltd, dan ix-xhud ighid li huma qatt ma infurmaw lis-socjeta Intercomp Limited bil-miktub b'dan il-fatt, pero isemmew f'xi telefonata.

7. Fid-19 ta' Ottubru, 2011 xehed **John Grixti**, manager mal-cargo operations fi hdan is-socjeta Air Malta p.l.c. Meta gie muri d-dokumenti li jinsabu esebiti a fol. 32 u 33 tal-process, ix-xhud jghid li dawn id-dokumenti jirreferu ghas-“*settlement li sar bejn l-Air Malta u l-B.A.S. Limited fir-rigward ta' din il-claim partikolari*” (fol. 74). Jzid ighid li skond ma jidher minn dan id-dokument, il-vertenza bejn il-partijiet giet maghluqa a bazi tal-Montreal Convention. Ic-*cheque* li baghtet is-socjeta Air Malta p.l.c. lil B.A.S. Limited igib id-data tal-21 ta' Jannar, 2008 u

ssarrafil-31 ta' Jannar, 2008. Ix-xhud ighid ukoll li *“Din il-konsenja li kienet tikkonsisti f'mija u tmienja u sebghin kaxxa giet maqsuma fuq zewg flights sabiex waslet hawn Malta, u malli l-kaxxi nizlu gewwa l-ajruport ta' Malta gew iccekkjati u maghduda u dana dejjem fil-presenza tal-Pulizija u sussegwentement gew storjati fil-warehouse taghna sakemm il-klijent ha d-delivery taghhom”* (fol. 75). Dwar l-ammont ta' kaxxi li waslu hawn Malta, x-xhud ighid li *“ghandi nghid illi meta ghoddejna dawn il-kaxex fil-presenza tal-Pulizija minflok il-mija u tmienja u sebghin li suppost kellhom jaslu fil-fatt waslu mija u sitta u sebghin”* (fol. 75). Dwar il-kaxxex u l-kontenut taghhom, ix-xhud qal illi huma *“ttaljajna n-numru tal-kaxex mal-manifest li kellna f'idejna. Ovvjament meta nghid illi dawn il-kaxxi gew iccekkjati irrid infisser illi dawn gew maghduda minn barra u mhux miftuhin minn gewwa”* (fol. 75). In kontro-ezami, x-xhud stqarr li huma qatt ma kkomunikaw mas-socjeta attrici Intercomp Limited izda mas-socjeta konvenuta B.A.S. Ltd biss. Meta din il-merkanzija waslet Malta, u peress li waslu zewg kaxxex neqsin, ix-xhud qal li huma nvestigaw dan il-kaz. Ikompli jghid illi *“... l-merkanzija giet manifested erbgha darbiet izda qatt ma qbilna mal-agent taghna barra minn Malta. Ghandi nghid illi fl-ewwel okkazzjoni u cioe fl-10 ta' Novembru tas-sena 2007 fuq il-manifest kien jidher li kien hemm mija u tmienja u sebghin kaxxa izda dik il-gurnata ma wasal xejn ghadna. Sussegwentement fil-11 ta' Novembru tas-sena 2007 regghu gew immanifestjati mija u tmienja u sebghin kaxxa u fil-fatt waslu ghadna biss sitta u hamsin. Imbaghad fit-13 ta' Novembru tas-sena 2007 gew immanifestjati sebgha u hamsin kaxxa u ergajna ma rcevejna xejn. Imbaghad fl-14 ta' Novembru tas-sena 2007 gew immanifestjati mija tmienja u sebghin u ahna rcevejna mija u ghoxrin kaxxa”* (fol. 76 u 77). Izid ighid ukoll illi *“l-manifest li jkun hareg mill-agent ikun ibbazzat fuq il-bookings li jkollna sabiex il-merkanzija ittir fuq dak l-ajruplan fuq il-flight in kwistjoni pero meta wiehed imur biex jillowdja l-ajruplan jiddipendi kemm ikun hemm baggalji u affarijiet ohra u mhux dejjem il-merkanzija kollha tiddahhal fuq l-ajruplan ghalhekk imbaghad tittiehed lura mill-agent jekk ma tkunx taret. L-agent jerga jiehu kollox lura fil-warehouse tieghu”* (fol. 77). Dwar x'jigri meta huma jkollhom cargo nieqes, ix-xhud

jistqarr li huma ma jaghmlux verifiki mal-agent taghhom u lanqas ma jitolbuh xi prova dokumentarja dwar x'ikun tela' fl-ajruplan. Ighid illi huma japplikaw il-Montreal Convention u jaghmlu tajjeb skond il-weight. Ghar-rigward ta' dan il-kaz, ix-xhud qal illi "... *kien car illi kien waslilna l-cargo nieqes u ghalhekk bilfors kellna nissettiljaw u nhallsu u fil-fatt hekk ghamilna*" (fol. 78).

Ikkunsidra ulterjorment;

8. Permezz ta' din il-kawza, s-socjetajiet attrici qeghdin jitolbu l-hlas tas-somma ta' elfejn tlett mija u erbgħa u tletin euro u erbgħa u tmenin centezmi ta' euro (€2,334.84). Minn dan l-ammont, is-socjeta attrici Atlas Insurance PCC Limited hallset lis-socjeta attrici l-ohra Intercomp Limited is-somma ta' elfejn mija u euro u erbgħa u tmenin centezmi ta' euro (€2,101.84) u dan skond polza ta' l-assikurazzjoni li s-socjeta ta' l-ahhar kellha mall-ewwel socjeta. Is-socjeta attrici l-ohra u cioe l-Intercomp Limited hallset is-somma ta' mitejn tlieta u tletin euro u hamsin centezmu ta' euro (€233.50) bhala excess.

9. Da parti tagħha, s-socjeta konvenuta B.A.S. Limited tibda billi tghid li t-talbiet tas-socjetajiet attrici huma vagi u ma jaghmlu l-ebda referenza għad-dokument tat-trasport. Imbagħad tkompli tghid li huma naqsu milli jinterpellawha fit-termini previsti mill-kondizzjonijiet tal-garr relattivi, fosthom l-artikolu 31(2) tal-Montreal Convention u għalhekk ma jistghux jigu sostnuti. Fil-mertu hija tghid li t-talbiet huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u dan peress li ma jirrizultax li l-merkanzija giet nieqsa waqt li din kienet taht ir-responsabbilta tagħha u f'kull kaz hija ma kellha l-ebda tort jew htija għar-rigward tan-nuqqasijiet reklamati. Subordinatament tghid li kwalsiasi responsabbilta hija limitata skond ir-regolamenti tal-Montreal Convention. Is-socjeta konvenuta talbet il-kjamata in kawza tas-socjeta Air Malta p.l.c. li kienet il-kumpanija li garret il-merkanzija in kiwstjoni.

10. Is-socjeta kjamata in kawza sostniet fid-difiza taghha li hija ma hiex il-legittimu kontradittur f'dawn il-proceduri stante li hija qatt ma kellha xi relazzjoni guridika mas-socjetajiet attrici. In oltre, hija tghid li hi halset lis-socjeta konvenuta s-somma ta' €182.31 ghas-saldu ta' kwalunkwe pretensjoni fir-rigward ta' dan il-garr, liema ammont gie msarraff mill-istess socjeta konvenuta. F'kull kaz, l-ammont dovut ma ghandux jkun aktar minn dak stabbilit fir-regolament numru 22 tal-Montreal Convention.

11. Issa f'dan il-kaz jirrizulta li s-socjeta attrici Intercomp Limited kienet ordnat konsenja ta' *laptops* mid-ditta estera DELL minn gewwa l-Olanda. Hija kienet inkarigat lis-socjeta konvenuta B.A.S. Limited sabiex iggibilha dawn l-istess *laptops* hawn Malta li da parti taghha gabet dawn il-*laptops* hawn Malta permezz ta' l-ajru fuq ajruplan proprjeta tas-socjeta kjamata in kawza Air Malta p.l.c. L-imsemmija *laptops* kienu assikuati mas-socjeta attrici l-ohra Atlas Insurance PCC Limited.

12. Fil-11 ta' Novembru, 2007 is-socjeta konvenuta giet infurmata mis-socjeta kjamata in kawza li l-merkanzija waslet. Fil-13 ta' Novembru, 2007, is-socjeta konvenuta baghtet in-nies taghha sabiex tigbor din il-merkanzija minn gewwa l-ajruport u fil-fatt ingabru 56 kaxxa mill-178 li kellhom jaslu. Xi jumejn wara regghu gew infurmati li waslu l-kumplament tal-kaxxi u ghalhekk marru jigbruhom. Fil-fatt, fil-15 ta' Novembru, 2007, is-socjeta konvenuta gabbret mija u ghoxrin kaxxa biex b'hekk gabru 176 kaxxa minn 178 kaxxa. Mill-kaxxi li waslu hawn Malta, kien hemm kaxxa minnhom li kienet vojta.

13. Jirrizulta li f'dan il-kaz il-garr tal-merkanzija sar bl-ajru. Permezz ta' din il-kawza, l-atturi qeghdin jitolbu rizarciment ta' danni kawzati mis-socjeta konvenuta.

14. Fir-risposta taghha, s-socjeta konvenuta tghid li s-socjetajiet attrici naqsu "*milli jinterpellaw lis-socjeta esponenti fit-termini previsti mill-kondizzjonijiet tal-garr relattivi, inter alia l-artikolu 31(2) tal-Montreal Convention (kif inkorporata fil-ligi Maltija permezz ta' l-Att 232.01) u mill-ligi u ghalhekk it-talbiet taghhom ma jistghux jigu*

sostenuti u ghandhom jigu respinti bl-ispejjez". Issa l-artikolu 31 (2) ta' l-Avviz Legali 63 tas-sena 2003 kif emendat bl-avvizi legali 154 ta' l-2006 u 411 ta' l-2007 jistipula li:

"In the case of damage, the person entitled to delivery must complain to the carrier forthwith after the discovery of the damage, and, at the latest, within seven days from the date of receipt in the case of checked baggage and fourteen days from the date of receipt in the case of cargo. In the case of delay, the complaint must be made at least within twenty-one days from the date on which the baggage or cargo have been placed at his or her disposal" (sottolinejar tat-Tribunal).

15. Imbaghad is-subartikolu (4) ta' l-imsemmi artikolu jghid illi *"if no complaint is made within the times aforesaid, no action shall lie against the carrier, save in the case of fraud on its part"*.

16. L-artikolu citat mis-socjeta konvenuta fir-risposta taghha jitkellem dwar *"damage"* (hsara) jew *"delay"* (dewmien). Ma jtkellimx dwar nuqqas. Ghalhekk, f'dan il-kaz, l-imsemmi artikolu ma japplikax fil-kaz odjern. Illi ghalhekk din l-eccezzjoni taghha qeghda tigi michuda stante li ma tapplikax ghal kaz odjern.

17. Eccezzjoni ohra mqanqla mis-socjeta konvenuta hija fis-sens illi *"ma jirrizultax illi l-merkanzija in kwistjoni giet nieqsa waqt li din kienet taht ir-responsabbilta tas-socjeta konvenuta"* u li *"fi kwalsiasi kaz is-socjeta konvenuta ma kellha ebda tort jew htija ghar-rigward tan-nuqqasijiet reklamati u ghalhekk ma jista jkollha ebda responsabbilta"*. Issa f'dan ir-rigward, ir-rapprezentant tal-kumpanija konvenuta Mario Debono, jghid li l-inkarigu moghti lilhom mis-socjeta attrici Intercomp Limited kien li *"... B.A.S. Limited inghatat mill-Intercomp kienet illi nigbru l-merkanzija mill-DELL barra minn Malta u nwassluha sal-imhazen tal-Intercomp stess"* (fol. 65). Dwar in-nuqqasijiet riskontrati fil-merkanzija li waslet hawn Malta, dan l-imsemmi rapprezentant ighid li hija ma talbitx spjegazzjoni lis-socjeta kjamata in kawza minhabba dawn in-

nuqqasijiet. Kull ma ghamlet kienet *claim* u l-kumpanija kjamata in kawza halsitha s-somma ta' €182.31, liema ammont gie accettat minnha. Dwar it-tragit li hadet din il-merkanzija, l-istess Debono jghid li "*l-agenti taghna cioe d-DHL barra minn Malta kienu jghabbu l-kompjuters minghand id-DELL, minn gewwa l-Olanda sussegwentement hadu l-merkanzija fl-imhazen taghom gewwa l-Olanda, sabiex inkun izjed preciz id-DELL, id-DHL kienu gabru one hundred and seventy eight (178) kaxxex minghand id-DELL*" (fol. 63-64). Dawn il-kaxxex "*gew kollha llabelljati u mbaghad ittiehdu fil-warehouse ta' l-Airmalta fl-ajruport ta' Schipol*" (fol. 64). John Grixti, *manager mal-cargo operations* fi hdan is-socjeta kjamata in kawza, jghid li din il-konsenja waslet hawn Malta permezz ta' zewg *flights*. Huwa jghid li dan sehh l-ghaliex meta l-agent ha l-merkanzija biex titghabba fuq l-ajruplan ma kienx hemm spazju bizzejjed biex titghabba kollha. Meta jigri hekk – allura bhal ma gara f'dan il-kaz – il-merkanzija "*tittiehed lura mill-agent jekk ma tkunx taret. L-agent jerga jiehu kollox lura fil-warehouse tieghu*" (fol. 77). Hawn allura tidhol ir-responsabbilta tas-socjeta konvenuta. Hija r-responsabbilta taghha li tara li din il-merkanzija li ma tghabbitx fl-ajruplan tkun *secure* fis-sens li ma jigrilha xejn. Is-socjeta konvenuta ma werrietx ghas-sodisfazzjon tat-tribunal li hija hadet dawk il-prekawzzjonijiet necessarji sabiex din il-merkanzija li ma tghabbitx fl-ajruplan kienet *secure*. Ma tresqet l-ebda prova da parti tas-socjeta konvenuta ta' kemm regghu ittiehdu kaxxi lura fl-imhazen ta' l-agent taghom barra minn Malta u li dan l-ammont ta' kaxxi – li ttiehdu lura – dahlu fil-mahzen ta' l-agent taghom barra minn Malta u li dawn inzammu siguri sakemm regghu ittiehdu mill-imsemmi mahzen. Lanqas ma resqu prova ta' kemm hargu kaxxi t-tieni darba mill-mahzen ta' l-agent taghom meta regghu marru t-tieni darba l-ajruport biex jghabbu l-kumplament tal-merkanzija fl-ajruplan. Fid-dawl ta' dan kollu, t-Tribunal ma jistax jkun konvint li ttiehdet dik il-kura necessarja sabiex il-merkanzija in kwistjoni tkun *secure*. Is-socjeta konvenuta ma kienitx diligenti fit-trasport ta' din il-merkanzija u ghalhekk ghandha twiegeb ghan-nuqqas taghha.

18. Hija l-fehma ta' dan it-Tribunal li meta ttiehdu l-kaxxi bil-merkanzija l-ewwel darba l-ajruport sabiex dawn jitghabbew, il-merkanzija kollha kienet hemm u cioe l-178 kaxxa. Wara li tghabbew parti minnhom minhabba li ma kienx hemm spazju bizzejjed fuq l-ajruplan, ir-rimanenti kaxxi regghu ttiehdu mill-agent tas-socjeta konvenuta lura fl-imhazen taghhom. Is-socjeta konvenuta, kif diga nghad ma ppruvatx a sodisfazzjon tat-Tribunal li l-kumplement tal-merkanzija f'dan l-istadju kienet sigura u fil-kontroll komplet taghha jew ta' l-agent taghha. Il-probabilita hija li t-tehid taz-zewg kaxxi u l-laptops mit-tielet kaxxa seh f'dan l-istadju. Is-socjeta konvenuta hija siekta fuq dan l-istadju tat-tragit u kien jinkombi fuqha li hija turi li wara li tghabbew sitta u hamsin (56) kaxxa (kemm waslu Malta fil-11 ta' Novembru, 2007 – ara x-xhieda ta' Mario Debono a fol. 64) regghu ittiehdu lura u gew depositati fl-imhazen ta' l-agent taghha mija tnejn u ghoxrin (122) kaxxa. Lanqas ma uriet li meta regghu ittiehdu dawn il-kaxxex mill-imsemmija mhazen, ittiehdu 122 kaxxa u li tghabbew dawn il-122 kaxxa fuq l-ajruplan. Ma hemm l-ebda prova fil-process ta' dan. Dan juri nuqqas serju ta' kontroll da parti tas-socjeta konvenuta u l-agent taghha u ghal dan in-nuqqas, hija biss is-socjeta konvenuta li ghandha tahti ghalih.

19. Ghar-rigward tal-hlas da parti tas-socjeta kjamata in kawza lis-socjeta konvenuta, mill-provi jirrizulta li kien hemm xi nuqqasijiet da parti ta' l-istess socjeta kjamata in kawza imma dawn sehew fil-manifest u dan fis-sens li gej:

John Grixti jghid hekk:

“... l-merkanzija giet manifested erbgha darbiet izda qatt ma qbilna mal-agent taghna barra minn Malta. Ghandi nghid illi fl-ewwel okkazzjoni u cioe fl-10 ta' Novembru tas-sena 2007 fuq il-manifest kien jidher li kien hemm mija u tmienja u sebghin kaxxa izda dik il-gurnata ma wasal xejn ghadna. Sussegwentement fil-11 ta' Novembru tas-sena 2007 regghu gew immanifestjati mija u tmienja u sebghin kaxxa u fil-fatt waslu ghadna biss sitta u hamsin. Imbaghad fit-13 ta' Novembru tas-sena 2007 gew

immanifestjati sebgha u hamsin kaxxa u ergajna ma rcevejna xejn. Imbaghad fl-14 ta' Novembru tas-sena 2007 gew immanifestjati mija tmienja u sebghin u ahna rcevejna mija u ghoxrin kaxxa" (fol. 76 u 77). Sottolinejar tat-Tribunal. Il-kelma "taghna" tfisser l-agent ta' l-Airmalta u mhux l-agent tas-socjeta konvenuta. Kien ghalhekk li l-Airmalta hallset lis-socjeta konvenuta s-somma ta' €182.31 u dan peress li kien hemm nuqqas da parti ta' l-agent taghha fil-manifest – cioe li jindika l-kaxxi li tghabbew attwalment fuq l-ajruplan – u mhux ghax hija kienet responsabbli b'xi mod ghan-nuqqasijiet tal-kaxxi u merkanzija in kwistjoni. Ghalhekk, l-argument tas-socjeta konvenuta li s-socjeta kjamata in kawza ghandha twiegeb ghal dawn iz-zewg kaxxex neqsin u kaxxa vojta fil-konfront tas-socjetajiet attrici ma tregiex u qeghda tigi michuda. Ir-relazzjoni kontrattwali li kien hemm f'dan ir-rigward kienet bejn is-socjeta konvenuta u s-socjeta kjamata in kawza. Is-socjetajiet attrici ma kellhom x'jaqsmu xejn ma dan il-ftehim. Is-socjeta konvenuta B.A.S. Limited kienet qabdet lis-socjeta kjamata in kawza Airmalta p.l.c. biex iggib il-kaxxex bil-laptops fihom hawn Malta u l-kuntratt ta' bejniethom intemm meta dak rikjest mill-kjamata in kawza mill-konvenuta gie mwettaq. Peress li l-agent tas-socjeta kjamata in kawza kiteb fil-manifest li kien hemm 178 kaxxa u fir-rejalta waslu hawn Malta – fuq zewg titjiriet – 176 kaxxi allura s-socjeta kjamata in kawza hallset lis-socjeta konvenuta minhabba dan l-izball ossia nuqqas. Pero imkien ma jidhlu f'dan ir-rigward is-socjetajiet attrici. Ghalhekk is-socjeta kjamata in kawza ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju l-ghaliex hija ma hijjex il-legittimu kontradittur f'dan il-kaz.

20. Illi ghar-rigward tal-limitazzjoni tal-hlas, is-socjeta konvenuta tghid li din hija limitata a tenur tar-regolamenti tal-Montreal Convention u tal-kondizzjonijiet tal-garr relattiv. Kif diga inghad, it-Tribunal huwa tal-fehma li l-oggetti gew nieqsa waqt li dawn kienu fil-kustodja tal-agent tas-socjeta konvenuta u ghalhekk ma huwiex applikabbli f'dan il-kaz, il-limitazzjoni mposta bl-artikolu 22 ta' l-Avviz Legali 63 tal-2003 kif sussegwentement emendat (Montreal Convention) l-ghaliex in-nuqqas ma

Kopja Informali ta' Sentenza

sehxx waqt li dawn kienu fil-kustodja tas-socjeta kjamata in kawza u fit-tragjit, izda qabel.

Ghal dawn il-motivi t-Tribunal jaqta u jiddeciedi dan il-kaz billi, filwaqt li jillibera lis-socjeta kjamata in kawza mill-osservanza tal-gudizzju stante li hija ma hijiex il-legittimu kontradittur, jichad l-eccezzjonijiet kollha mqanqla mis-socjeta konvenuta in vista ta' dak kollhu li nghad mit-Tribunal hawn fuq u konsegwentement jghaddi biex jilqa t-talba tas-socjetajiet attrici kif maghmula u jikkundanna lis-socjeta konvenuta thallas is-somma komplessiva ta' elfejn tlett mija u erbgħa u tletin euro u erbgħa u tmenin centezmi ta' euro (€2,334.84) bl-imghaxijiet kif mitluba, mill-liema ammont:

i. is-socjeta attrici Atlas Insurance PCC Limited ghandha tithallas is-somma ta' elfejn mija u euro u erbgħa u tmenin centezmu (€2,101.84) bl-imghaxijiet legali mid-data ta' meta l-imsemmija socjeta hallset dan l-ammont lis-socjeta attrici l-ohra Intercomp Limited; u

ii. is-socjeta attrici Intercomp Limited ghandha tithallas is-somma ta' mitejn tlieta u tletin euro u hamsin centezmu (€233.50) bl-imghaxijiet legali mid-data tal-hlas ta' l-imsemmi ammont mill-istess socjeta attrici Intercomp Limited.

L-ispejjez kollha ghandhom ikunu a karigu tas-socjeta konvenuta.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----